

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Letnik LXXIII.

Ljubljana, 20. oktobra 1936.

Štev. 8.—9.

Izhaja mesečno. — Leto 1936. — Naročnina: 50 Din letno.

61.

Pastirsko pismo

o zidanju novega bogoslovnega semenišča.

Gregorij,

po božji milosti in apostolskega sedeža oblasti škof ljubljanski,
pozdravlja in blagoslavlja vse vernike svoje škofije.

V letošnjem postnem pastirskem listu sem napovedal, da vam bom, predragi verniki, še podrobneje sporočil vse, kar zadeva važno in težko nalogo naše škofije: zidanje novega večjega bogoslovnega semenišča, ki naj bo spomenik velikemu našemu rojaku, svetniško gorečemu apostolu Indijancev, škofu Frideriku Baragu. To napoved zdaj izpolnjujem in se obračam na vas z iskreno prošnjo.

1. Naš Odrešenik, Gospod Jezus, je ustanovil svojo Cerkev zato, da ohranja njegovo resnico in jo nezmotljivo oznanja vsem narodom v vseh časih, da razlaga božje zapovedi in razodeva ljudem voljo božjo, po kateri naj bi vsak uravnal svoje življenje, in da deli dušam milosti, katere je on pripravil z zasluženjem svojega trpljenja in svoje smrti. To trajno od Boga dano nalogo izvršuje v Cerkvi tako imenovana hierarhija, to so papež kot vrhovni vidni poglavar, škofje, ki so nasledniki apostolov, in duhovniki, njihovi pomočniki. Ti so od Jezusa postavljeni, da vernike učijo njegove nauke, jih vzgajajo v duhu njegovih zapovedi in jim delijo njegove zakramente.

Verska in нравna vzgoja in izobrazba ljudstva je odvisna od duhovnikov. Čim temeljiteje so duhovniki izobraženi, čim sveteje so vzgojeni, tem popolneje bodo znali svojo apostolsko delo opravljati, tem boljša bo tudi verska vzgoja ljudstva. Zato je čisto naravno, da je skrb Cerkve za vzgojo in izobrazbo duhovnikov njena najvažnejša, pa tudi najtežja naloga. V teku 1900 letnega obstanka ji je Cerkev skušala zadostiti na razne, časom primerne načine.

2. Najprej je naš Gospod sam vzgajal svoje apostole z veliko potrpežljivostjo in jih postavil za škofo s sv. Petrom kot prvim papežem na čelu. Izročil jim je svojo oblast: »Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji. Pojdite torej in učite vse narode —« (Mt 28, 18. 19). »Kakor je oče mene poslal, tudi jaz vas pošljem« (Jn 20, 21). Povrh jih je napolnil še z izrednimi darovi Sv. Duha, da so navzlic svoji preprostosti in neučenosti imeli tisto znanje in tisto moč, ki so ju potrebovali v izvrševanju svoje vzvišene naloge.

Po božjem načrtu je doba izrednih darov Sv. Duha kmalu prenehala in nasledniki apostolov so od njih prejeli le njihovo redno oblast. Tedaj je morala Cerkev svojim služabnikom preskrbeti potrebno znanje s šolanjem in vajami.

V prvih časih je Cerkev skrbela za vzgojo in izobrazbo duhovnikov tako, da so škofje in pozneje župniki, vsak v svojem delokrogu in na svoj način, vzgajali in poučevali kandidate duhovskega stanu. Sprejemali so tudi take, ki so si že sami kakorkoli pridobili potrebno znanje. Ko se je pa število župnij in dušnopastirskih okolij pomnožilo ter je bilo treba več duhovnikov, so se pri stolnih cerkvah in v samostanih ustanovile posebne šole za duhovniški naraščaj. V začetku trinajstega stoletja so bile ustanovljene univerze, na katerih so poučevali bogoslovje slavni učenjaki. Te visoke šole je mogel obiskovati le majhen del dušnopastirske duhovščine, ki so se slej ko prej izobraževali po stolnih in samostanskih šolah in po župniščih pod vodstvom župnikov.

V vihravi dobi, ko so luteranstvo in njemu sorodne zmote trgale enotnost vere in Cerkve, je vesoljni cerkveni zbor v Tridentu sprevidel, da je treba vzgojo in izobrazbo duhovščine splošno enotno in smotrno urediti. Leta 1563. je izdal odlok, da naj se v vsaki škofiji ustanovi dvojno s e m e n i š č e, eno za dijake in eno za bogoslovce, da bi se tako vsi kandidati duhovskega poklica od mladih nog naprej vzgajali enotno in smotrno za važne in težke dolžnosti duhovskega stanu. Ta odlok tridentinskega cerkvenega zbora je še danes v veljavi. Ko ga je bilo treba izvesti, je škofom in škofijam povzročal nemalo skrbi in težav, ker ni bilo lahko zgraditi in vzdrževati primernih zavodov.

3. Takšne težave so dolgo časa obstajale tudi v ljubljanski škofiji. Kmalu po ustanovitvi ljubljanske škofije so škofje odprli skromen zavod v Gornjem gradu, kjer so se duhovniški kandidati poučevali pod vodstvom gornjegrajskega župnika. V 17. stoletju, ko so v Ljubljani jezuiti ustanovili svoje znamenite šole, se je nekaj duhovnikov vzgajalo tudi v teh šolah. Svojega lastnega semenišča pa škofija ni imela. Škofje so vsa stoletja čutili to pomanjkljivost, ker niso mogli dobiti zadostno številne in enotno temeljito izobražene duhovščine za dušno pastirstvo. O ustanovitvi semenišča se je razpravljalo na več škofijskih sinodah, pa šele leta 1706. je bil na sinodi sprejet sklep, da se v Ljubljani zgradi posebno poslopje za duhovsko semenišče, kar se je v letih 1708 do 1717 tudi zgodilo. Do razpusta jezuitskega reda l. 1773. je ta novi zavod služil vzgoji ne le bogoslovcev, temveč tudi in še bolj laičkih izobražencev, zlasti plemičev, ki so jih jezuiti na svojih šolah poučevali. Od tedaj so bogoslovci ljubljanske škofije živeli in se pripravljali na mašništvo v sedanjem poslopju, razen v času osmih let pod Jožefom II., ki je ukinal ljubljansko bogoslovje. Dve sto in dvajset let služi sedanje semenišče svojemu lepemu namenu in bi še, saj je zgradba trdna, ko bi ne bile nastopile nove razmere, za katere sedanja stavba nikakor več ne zadostuje.

4. Za sedanje razmere in potrebe je staro, častitljivo semenišče premajhno. Še tedaj, ko so se bogoslovci pripravljali z bogoslovnim študijem za bodoči poklic samo štiri leta, je bilo v semenišču malo prostora, da je večkrat moral del bogoslovcev iskati stanovanje v kakem samostanu. Zdaj pa, ko morajo bodoči duhovniki prebiti v bogoslovju celih šest let, je stara zgradba mnogo premajhna. Sobe so prenapolnjene, zato je bivanje v njih za mladega človeka nezdravo. V poslopju, ki nima sonca in so sobe prenapolnjene, mlad človek brez zdravstvene škode morda vzdrži štiri leta, šest pa ne. Povrh pa sedanje poslopje nima vrta, se ne da povečati, okrog se razteza sadni in mesarski trg, ki s svojim truščem in vonjem moti

miren in zdrav študij. Če hočemo, da se bodo mogli bodoči duhovniki v miru in zdravju nemoteno pripravljati na svoje sveto poslanstvo med verniki ljubljanske škofije, se jim mora postaviti dosti veliko poslopje na mirnem in zdravem kraju. Tak prostor se je našel na starem ljubljanskem pokopališču pri Sv. Krištofu. Ta prostor je dosti velik, da se poleg zgradbe morejo urediti še vrt, igrišča in senčnata sprehajališča. Ta prostor je posvečena zemlja, v kateri so strohnele kosti tisočev Ljubljančanov. Na tem mestu naj se dvigne semeniška kapela, v kateri se bo opravljala daritev svete maše, kjer bodo skozi stoletja mladi bogoslovci molili Jezusa v zakramentu presvetega Rešnjega Telesa. Tako se ta blagoslovljeni prostor ne bo uporabljal v zgolj posvetne namene, ampak bo nadalje služil cerkvenim svrham.

Obenem pa naj bo novo semenišče dostojen spomenik enemu izmed največjih mož naše zemlje, škofu Frideriku Baragu, ki je bil kot mlad duhovnik tako prepoln apostolske gorečnosti, da je šel v nedopovedljive napore indijanskih misijonov v Ameriko. Zasluži pač v polni meri, da mu Amerika in Slovenija skupno postavita spomenik, in sicer tak, da bodo iz njega izhajali leto za letom duhovniki, enako goreči, enako apostolski, kot je bil Friderik Baraga. Tako bo novo Baragovo semenišče za dolgo dobo vir velikega blagoslova ljubljanski škofiji in vsemu slovenskemu narodu.

5. Zavedam pa se dobro, da bo težko zbrati ogromno vsoto, ki je za zidanje novega semenišča potrebna. A vendar ne bo pretežko, če vsi skupaj pomagamo. Tudi sedanje semenišče je bilo zgrajeno z veliko požrtvovalnostjo v trdih časih, ko verniki niso imeli mnogo denarja. Tem teže je bilo, ker so neposredno pred semeniščem zgradili sedanjo krasno ljubljansko stolnico. Tedanji stolni dekan in generalni vikar Anton Dolničar je zgradil oboje, stolnico in semenišče. Že ko je sprožil misel, da se zgradi nova stolnica, so nekateri zmajevali z glavami, češ da zanjo potrebnih denarnih sredstev ne bo mogoče zbrati ne v tridesetih ali celo niti v petdesetih letih. Stolni dekan Dolničar pa se ni dal oplašiti. Stolnica je bila zgrajena v petih letih, za njo pa je zgradil še novo semenišče. Ko se je gradila stolnica, se skrb zanjo ni zvrčala na škofova ramena. Z Dolničarjem na čelu so jo namreč zgradili verniki in duhovniki v času, ko se je na škofijskem sedežu izvršila osebna sprememba, a to jih ni prav nič motilo pri tako velikem delu.

Ista požrtvovalnost, ki je zidala stolnico in staro semenišče, živi tudi še v vaših sreih, predragi verniki. Zato se s polnim zaupanjem v vašo požrtvovalnost obračam na vas s prošnjo, da s sredstvi, ki so vam na razpolago, pomagate zidati ta najpotrebnejši zavod škofije. Tudi ameriški katoličani, zlasti Slovenci, so naprošeni, da pomagajo postaviti služabniku božjemu škofu Frideriku Baragu spomenik. Že so začeli zbirati darove. Ali Amerika danes ni več zlata dežela. Gospodarska kriza se tudi tam pozna in mnogo je brezposelnih. Če pa se združimo oboji, Amerika in Slovenija, bo pod božjim blagoslovom uspelo tudi tako veliko delo.

6. V ta namen je treba, da vsa škofija sodeluje. Kjer vsi pomagajo, uspejo načrti. Vsaka župnija bo zbrala gotovo, posebej določeno vsoto vsako leto, zaenkrat skozi pet let. Kako bo župnija to zbrala, ali v gotovini ali v blagu, ali z darovanjem ali pobiranjem od hiše do hiše, to bo vsaka župnija določila zase po razmerah in potrebah. Nikomur pa ne smete dati nobenega daru za semenišče, če se ne izkaže s podpisom domačega župnika in s pečatom župnega urada. Prosim pa še posebej vse tiste, katerim je ljubi Bog podelil večje imetje, ki ga zase in za potomce ne potrebujejo vsega, da darujejo ali v oporoki zapuščajo večje darove

za semenišče. Tudi prepisi v denarnih zavodih zamrznjenih vlog se sprejemajo.

Imena darovalcev se bodo seveda zapisovala in bo vsak, ki večjo vsoto daruje, dobil tudi posebno potrdilo. Kdor daruje naenkrat ali v štirih letnih obrokih en tisoč dinarjev (v prepisu dvakratno vsoto), bo njegovo ime vpisano v zlati knjigi, ki bo shranjena v semeniškem arhivu poznim rodovom v spomin. Kdor daruje naenkrat ali v štirih letnih obrokih 5000 din (v prepisih dvakratno vsoto), bo njegovo ime vklesano v kamnito ploščo semeniškega svetišča. Kdor pa daruje 20.000 din (v prepisih dvakratno vsoto), bo nosila ena semeniška sobica njegovo ime. Vsakokratni stanovalec sobice bo imel dolžnost, da se vsak dan pri svojih molitvah spominja plemenitega ustanovitelja. Tudi že umrlim osebam v spomin se morejo s to vsoto ustanoviti semeniške sobice.

Za materialne darove v prid novemu semenišču se bomo zahvaljevali z duhovnimi darovi. Vsi bogoslovci že molijo in bodo molili za dobrotnike, dokler bo novo semenišče služilo svojemu namenu. Vsak mesec se opravi ena sv. maša za žive in umrle dobrotnike, bogoslovci pa darujejo v isti namen sv. obhajilo, ki ga prejmejo med sv. mašo.

7. Delo, ki ga začenjamo, naj služi pred vsem in najprej v božjo slavo in v zveličanje duš naše škofije. V ta namen izrecno in slovesno posvečamo vse delo za novo semenišče. Poleg denarja potrebujemo še bolj božjega blagoslova. Tega si moramo pa s stanovitno molitvijo izprositi. Za molitev vas, predragi verniki, končno še najbolj prosim. Vsa ta leta, ko bomo pripravljali sredstva za novo semenišče, naj vsa škofija zvesto in pobožno moli. Ker pa naj bo novo semenišče spomenik služabniku božjemu Frideriku Baragu, zato naj bodo naše molitve darovane Bogu v ta namen, da bi ta apostolsko goreči škof in naš rojak kmalu dosegel svetniško čast pred vesoljno Cerkvijo. V vseh župnijah naj se začne moliti sledeča molitev za beatifikacijo Friderika Baraga:

Vsemogočni Bog. Oče luči, ki od Tebe pride vsak dober dar in ki si nam v svojem služabniku škofu Frideriku Baragu poslal tolikega učenika in pastirja, usliši naše pobožne molitve in poveljaj ga, da bo pred vesoljno sv. Cerkvijo prištet zveličanim. Po Kristusu Gospodu našem.

Očenaš, zdravamarija, čast bodi.

Najlepše bi bilo, če se organizirajo v vsaki župniji družine in posamezne osebe tako, da se neprestano vrste devetdnevnice ena za drugo. Vsakih devet dni opravlja to pobožnost druga družina oziroma oseba skozi vse leto.

Trdno zaupam, da bo tako vztrajna in neprestana molitev izprosila od Boga vsakršno pomoč, da se bo naša škofija mogla kmalu veseliti novega semenišča, naš narod pa ponosno kazati na vreden spomenik služabnika božjega Friderika Baraga.

Začnimo torej v imenu Gospodovem! Bog vse ljubezni in vsega bogastva naj razlije svoj blagoslov na vas vse in naj vas ohranja v svoji sveti milosti. Amen.

V Ljubljani, dne 24. septembra 1936.

† Gregorij,
škof.

O p o m b a : To pastirsko pismo naj se prebere vernikom s prižnice.

Navodila za zbiranje prispevkov za novo Baragovo semenišče v Ljubljani.

Denarna sredstva za zidanje novega bogoslovnega semenišča bo po večini morala dati škofija sama. Iz javnih sredstev se bo k večjemu kakšna malenkostna vsota mogla dobiti. Uspeh bo zbiranje imelo le tedaj, če gospodje duhovniki, zlasti dušni pastirji, vso zadevo z vnemo in modrostjo vzamejo v roke. V dveh smereh se mora zbiranje izvršiti. Na eni strani naj se pritegnejo vsi verniki, četudi le z malimi zneski. Na ta način se zbere iz mnogih malih zneskov velika vsota. Na drugi strani pa se naj prosijo — na najprimernejši način — premožnejši verniki za večje vsote (za ustanove). Torej bo več različnih zbirk.

1. **Župnijska zbirka:** Vsaka župnija bo taksirana po njeni gospodarski moči in ji bo vsota, ki jo naj vsako leto zbere, določena. Zbiranje po župniji se mora organizirati. Spretni in pošteni zbiratelji naj si pod župnikovim navodilom razdele župnijo in potem vsak v svojem okrožju pobira (ta okrožja morajo biti majhna). Darovalcem mora biti dana možnost, da prispevajo v mesečnih obrokih. Zbiratelji pa morajo redno vsak mesec obhoditi tiste, ki v mesečnih obrokih prispevajo. Tudi dajatve v naravi (les, žito, vino itd.) se sprejemajo. Naturalne darove naj župniki na primeren način vnovčijo. Vsak dušni pastir naj uredi zbiranje tako, kakor je v dotičnih razmerah najbolj uspešno. Uspeh bo, če se bodo gospodje duhovniki zavzeli za zbiranje.

2. **Darovanje na Baragovo nedeljo:** Poleg te zbirke naj vsaka župnija in duhovnija obhaja posebno »Baragovo nedeljo«. Na to nedeljo naj se v pridigi govori o Baragu, poziva na molitev za njegovo beatifikacijo ter omenja tudi novo, njemu posvečeno semenišče. Po pridigi se napravi običajno darovanje ali pa se v ta namen pobira po cerkvi, kakor je pač v vsakem kraju bolj uspešno. Vsak župnik oziroma rektor cerkve naj sam določi za svoj dušnopastirski okrog to Baragovo nedeljo. Morda bo najprimerneje, če se gospodje na pastoralni konferenci zmenijo in določijo Baragovo nedeljo za vse župnije dekanije. Če se želi kje posebni pridigar, naj se gospodje pravočasno obrnejo na škof. ordinarjat.

3. **Prispevki duhovnikov in cerkvá.** Po kan. 1355 sl. bi smel naložiti gospodom in cerkvam poseben »seminaristicum«, pa ga v sedanjem siromaštvu duhovnikov in cerkva nočem ukazovati. Vendar pa **prosim** vse tiste gospode duhovnike, ki imajo mesečno plačo bodisi iz državne blagajne bodisi od drugod, da **darujejo od te svoje plače** (ne od drugih dohodkov) **mesečno 5%**. Ne bo to znabiti kaka velika vsota, a naj bo izraz hvaležnosti za duhovniško vzgojo, ki smo jo vsi brez lastnih stroškov nekdanj sprejeli v bogoslovnem semenišču. Duhovščina ljubljanske škofije je že ob zidanju zavoda sv. Stanislava pokazala obudovanja vredno požrtvovalnost, ker je globoko umevala važnost Jegličeve zamisli. Prepričan sem, da bo prav tako umevala potrebo novega semenišča in z vso požrtvovalnostjo, t. j. z zbiranjem darov in z lastnimi žrtvami, pomagala uresničiti to zamisel, katero narekuje edinole nujna potreba.

Po kan. 1356 § 1 so tudi fabricae ecclesiarum dolžne dajati seminaristicum. Ne ukazujem ga, pač pa **prosim**, da dajo cerkve iz razpoložljivega premoženja v gotovini ali tudi prepisih primeren del za semenišče. V ta namen dajem s tem vsa potrebna dovoljenja. In rationibus ecclesiasticis

haec dona non sunt exhibenda, sed inscribenda sunt in diario vel alio libro, qui destinatus est ad consignandas expensas ecclesiasticas.

4. **Osební darovi.** Pod temi mislim večje prispevke, ki jih kdo da inter vivos ali pa v oporoki. Gospodje duhovniki naj na to mislijo in premožne osebe svojega okolja opozorijo na potrebo novega semenišča in tudi prosijo za darove. Iz vsake župnije naj mi gospodje pošljejo naslove ne samo bogatih župljanov, marveč tudi takih, ki od svojih skromnih dohodkov za cerkvene namene radi kaj dajo ali ki so posebno spretni za zbiranje. Na te naslove bom potem razposlal posebne letake, ki so originalno zamišljeni in umetniško izdelani. Ti letaki pomenijo agitacijo pa tudi že nekako nagrado. Založilo se je teh letakov veliko število. Nekaj jih je namenjenih tudi za Ameriko.

Gospodje župniki naj dajo zbirateljem potrdilo, s katerim se morajo izkazati.

Darovalci dobijo potrdila. Za manjše zneske dobijo podobico Friderika Baraga z mojim faksimiliranim podpisom. Za zneske od 100 Din naprej dobi vsak za potrdilo trobarvno sličico Friderika Baraga. Za večje zneske pa so namenjene diplome.

Vse denarne pošiljke naj se pošiljajo po položnicah poštne hranilnice v Ljubljani na ček. račun št. 17.145 pod naslovom »Baragovo semenišče v Ljubljani«.

To navodilo velja za p e t l e t, ako ne bo pozneje drugače ukrenjeno.

Končam naj z besedami Friderika Baraga: »Veliko, res silno veliko denarja je treba, pa v luči krščanske vere vsi ti stroški niso nič v primeri z ogromno koristjo, katera se doseže. In ali ni ena sama neumrljiva duša več vredna ko vse bogastvo sveta?«

V L j u b l j a n i, na god sv. Terezije Deteta Jezusa 1936.

† Gregorij,
škof.

63.

Okrožnica „Vigilanti cura“ papeža Pija XI.

episkopatu v Združenih državah Severne Amerike o kinu.

(Acta Apostolicae Sedis 1936, str. 249—263.)

Papež Pij XI.

Častiti bratje, pozdrav in blagoslov!

S skrbno pozornostjo zasledujemo, kakor zahteva naša apostolska služba, vsako hvalevredno delo škofov in vsega krščanskega ljudstva. Tako nas je prevzelo veliko veselje, ko smo zvedeli, da je že rodilo blagodejne sadove in da obljublja vedno večje koristi ono Vaše daljnovidno delo, ki ste ga započeli pred dvema letoma in ga poverili v prvi vrsti »Legiji dostojnosti«, z namenom, da kot sveta vojska pobija zlorabo kinematografske umetnosti.

Tako se nam nudi prilika, ki smo si jo že dolgo želeli, da obširneje povemo svoje mišljenje o tej stvari, ki je tako tesno povezana z npravnostjo in vernostjo vsega krščanskega ljudstva.

Predvsem želimo izraziti svoje priznanje za delo, ki ga je ta Legija pod Vašim vodstvom in učiteljstvom ter s pomočjo vernikov, ki so Vam stavili na razpolago svoje moči, izvršila na tem polju apostolata. Naše priznanje je tem toplejše, čim večja je bila naša zaskrbljenost, ko smo videli, da sta ta umetnost in te vrste industrija prišli do tega — kakor »magni passus extra viam« — da vsem nudita slike zablod, zločinov in pregreh.

Smatrali smo za del svoje najvišje službe, da smo vedno, kadar se nam je nudila prilika, vzpodbujali ne samo škofove in duhovnike, ampak vse, kar je poštenih in voljnih, naj posvečajo posebno pažnjo temu tako težkemu problemu.

Že v okrožnici »Divini illius Magistri« smo se namreč pritoževali, da »to za predstavo najrazličnejših stvari tako pripravno sredstvo, ki bi moglo, če bi se po zdravih načelih spretno uporabljalo, izobrazbi in vzgoji silno koristiti — da to sredstvo, žal, često kaže mikavne slike strasti in grehot ter služi umazanemu dobičku. (A. Ap. Sed. 1930, vol XXII. p. 82.) Ko smo v avgustu l. 1934. sprejeli in nagovorili zastopnike Mednarodne zveze kinematografskega tiska, smo opozarjali na dandanes vedno bolj naraščajoči pomen kinematografov in pa na njihov silni vpliv, ki vabi gledalce ali h kreposti ali v pregreho; poleg tega pa smo poudarili, da se morajo kinematografske predstave nujno podvreči onim zakonom, ki veliki dar prave umetnosti tako vodijo in vladajo, da ne krši in ne žali krščanske, ali pa tudi samo čisto človeške, v naravnem zakonu osnovane nravnosti. Saj mora vsaka plemenita umetnost stremeti predvsem za tem — in to stremljenje je že v njeni naravi sami — da izpopolnjuje človeka v nravnosti in kreposti, zato pa mora biti sama uravnana po načelih in zakonih nravnosti. Iz tega pa nujno sledi — tako smo opominjali ob pritrjevanju onih navzočih odličnih mož, na katere se še danes z veseljem spominjamo — da je treba na vsak način kinopredstave spraviti v sklad s pravnimi nravnimi zakoni, da bodo mogle nagibati gledalce k lepemu življenju in k pravi vzgoji.

Tudi nedavno — meseca aprila, ko smo z veseljem sprejeli eno skupino onih, ki so iz različnih krajev prišli na Mednarodni kongres kinematografskega tiska, smo ponovno obrazložili pomen in važnost tega problema; ne samo v imenu vere, tudi v imenu napredka javne morale smo v nemali pametne može, naj s tiskano besedo in z vsemi pripomočki delajo na to, da bodo te vrste predstave dan za dnem bolj služile izobrazbi in vzgoji, ne pa padcu in pogubi duš.

Stvar pa je tolike važnosti, posebno če se ozremo na sedanji položaj človeške družbe, da se nam zdi potrebno v tem pismu zopet bolj natančno o tem govoriti ne samo Vam, častiti bratje, ampak tudi vsem drugim škofom po katoliškem svetu, ter Vam dati navodila, ki jih zahtevajo današnje potrebe. Prepotrebno je namreč in povsem nujno skrbeti za to in doseči, da vse, kar je po božji dobroti napredna doba iznašla na poljih človeške znanosti in industrijske tehnike, res služi božji časti, zveličanju duš in razširjanju kraljestva Kristusovega na zemlji, da vsi — kakor nas uči moliti Cerkev — »tako gremo skozi človeške dobrine, da večnih ne izgubimo«.

Vsem pa je brez dvoma jasno, da je kino napravil tem večjo škodo nravnosti, veri in javni moralí, čim čudovitejši je bil njegov napredek.

Zato so tudi voditelji filmske industrije v Združenih državah Severne Amerike izjavili, da so prevzeli nase vso odgovornost, ne samo za posameznike, ampak tudi za vso človeško družbo. Meseca marca l. 1930. so sami od sebe slovesno določili in soglasno obljubili ter svoj sklep v

tisku objavili, da bodo v bodoče ščitili nrvnost onih, ki posečajo kinogledišča. Imenoma so se zavezali, da ne bodo izdali nobenega filma, ki bi kvarno vplival na nrvnost gledalcev, preziral naravni ali državni zakon, ali pa nagibal k njega prekršitvi.

Čeprav je bil ta njihov sklep tako hvalevreden, se je vendar pokazalo, da oni, ki se jih tiče, in pa izdelovatelji filmov ne morejo ali pa sploh nočejo tega izvesti, za kar so se svobodno obvezali. Ker je bil ta njihov sklep skoraj brezuspešen, kinematografi še naprej predvajajo zablode in zločine; tako je poštenemu človeku večkrat nemogoče, da bi zaradi poštene zabave obiskoval take kinopredstave.

V takih težkih razmerah ste bili Vi, častiti bratje, prvi, ki ste proučevali pota in načine, kako bi obvarovali svojo čredo pred to pretečo nevarnostjo. To ste storili s tem, da ste ustanovili »Legijo dostojnosti«, nekako sveto vojsko, ki naj bi s svojim delom spet zbudila in poživila vsa prava določila in načela, ki so v skladu z naravnim in krščanskim nrvnim zakonom. Pri tem pa nikakor niste hoteli škodovati filmski industriji, saj ste jo nasprotno skušali s svoje strani rešiti propada, v katerega prav lahko zaidejo vsake vrste razvedrila, ko se sprevržejo v sramotenje in pačenje umetnosti.

Ko so kristjani, izročeni Vaši skrbi, prejeli Vaša navodila, so se jih takoj s pripravljenim srcem oprijeli. Okrog milijon katoličanov Združenih držav Sev. Amerike je rade volje sprejelo obljubo in obvezo, ki jo je predložila Legija dostojnosti; s to obljubo so se obvezali, da ne bodo posetili nobene kinematografske predstave, ki bi žalila katoliško nrvnost in prava življenjska načela. Ljudstvo in škofje so bili v sistematičnem širjenju te akcije tako edini — in to ugotavljamo z veliko radostjo — da jih nismo v novejšem času ob nobeni drugi priliki mogli videti bolj tesno povezane med seboj.

A ne samo katoljčani, tudi nekateri odlični protestantje in Judje ter mnogo drugih, so sprejeli te vaše nasvete in predloge in Vam tako pomagali pri Vašem prizadevanju, da bi se filmi ravnali po pravilih prave umetnosti in nrvnosti. V veliko tolažbo nam je, ko moremo danes ugotoviti, da je ta hvalevredno započeta borba že dosegla lepe uspehe in koristi. Izvedeli smo namreč, da se je kinematografska umetnost zaradi Vaše marljive čuječnosti in zaradi pritiska javnega mnenja že precej obrnila na bolje. Zablod in zločinov ne slikajo več tako pogosto; greha več tako odkrito ne odobravajo in hvalijo; razdražljivim in nestalnim dušam mladih ljudi ne kažejo več napačnih nazorov o življenju na tako brezobziren način.

Čeprav so v nekaterih krogih prorokovali, da bo delo Legije dostojnosti zelo škodovalo umetnostni vrednosti filma, se je vendar pokazalo ravno nasprotno.

Po svojih močeh je še precej pripomogla k temu, da se je film dvigal proti res pravi umetniški višini; to pa tako, da so predvajali gledalcem ali stara dela najboljših pisateljev ali pa nova nadpovprečne vrednosti.

Pa tudi oni, ki so vložili denar v filmsko-industrijska podjetja, niso trpeli škode, kakor so brez vsake utemeljitve naprej napovedovali; kajti mnogi, ki so se kina ogibali, ker je žalil nrvnost, so ga začeli spet posečati, ko so videli, da predvaja nrvno neoporečne dogodke, ki ne škodujejo krščanski kreposti.

Ko se je pričela ta Vaša sveta vojska, so mnogi govorili, da bodo ti Vaši poizkusi in uspehi, ki ste jih pričakovali, le začasni in da bodo kmalu povsem popustili, češ da bo Vaša in Vaših sodelavcev čuječnost polagoma pojemala in tako se bodo mogli izdelovatelji filmov vsak po

svoji volji vrniti spet k prvotnim metodam. Lahko je razumeti, zakaj nekateri od njih želijo zopet uvesti nenravne filme, ki netijo nizke strasti in ki ste jih Vi zato prepovedali. Medtem ko proizvajanje res umetniških filmov, ki slikajo nravno visoke dogodke iz človeškega življenja, zahteva veliko nadarjenosti, truda, spretnosti in včasih tudi več stroškov, je na drugi strani pogosto prav lahko privabiti v kino gotove ljudi in gotove sloje v predstavami, ki vžigajo strasti in budijo nižje instinkte, skrite v človeškem srcu.

Zato pa mora neprestana in splošna čuječnost prepričati izdelovalce filmov, da se ta borba Legije dostojnosti ni pričela zato, da bi spet po kratkem času prenehala in zaspala, ampak da pod vodstvom škofov Združenih držav po svojih močeh poskrbi, da bo zabava ljudstva v vsaki obliki in ob vsakem času poštena.

Vsem je jasno, da je postal dušni in telesni oddih v vseh svojih načinih in oblikah za vse ljudi, ki so zaposleni z delom v skrbi za vsakdanji kruh, prava potreba; toda biti mora ta oddih vreden razumnega človeka in zato nravno zdrav in dober; dvigniti se mora do tega, da bo budil in razgibal res plemenita čustva. Narod, ki se v času počitka vdaja zabavam, ki kršijo načela dostojnosti, časti in nrvnosti ter tako postanejo grešna priložnost, posebno za mladino — tak narod se nahaja v resni nevarnosti, da bo zgubil svojo veličino in svojo nacionalno moč.

Brez dvoma je med temi zabavami največje važnosti kino, ki se je v naši dobi razširil med vsemi narodi. Ni treba posebej omenjati, da na svetu dnevno precej milijonov ljudi obiskuje filmske predstave, da število kinogledišč pri vseh narodih, bodisi visoko izobraženih bodisi manj izobraženih, vedno bolj raste in da je postal kino čisto splošno sredstvo oddiha in zabave, ne samo za premožne, ampak za vse sloje.

V ostalem ni najti danes sredstva, ki bi bolj vplivalo na množico kakor kino, to pa že po naravi slik, ki s pomočjo svetlobe nastajajo na platnu, dalje zaradi lahke prilike, ki je vsem, tudi preprostim, dana za obisk kina, in končno še zaradi okolnosti, ki predstave v kinu spremljajo.

Ta vpliv filma pa prihaja odtod, ker film govori človeku nazorno, v sliki. Z velikim užitkom in brez vsakega truda sledijo slikam tudi oni, ki nimajo zmožnosti — kakor so neizobraženi in preprosti ljudje — ali pa volje, da bi odmislili, skleпали ali iz vzrokov iskali učinke. Tudi branje in poslušanje zahtevata neke pažnje in nekega duševnega napora, ki ga pri filmski predstavi nadomesti nadvse ugodno gledanje nazornih, tako rekoč živih slik. V zvočnem filmu je ta vplivna sila še večja, ker je razumevanje dejanja še veliko lažje in ker se čar godbe družijo z dramatičnim dejanjem.

Plesi pa in tako zvani varieteji, ki so često čisto namenoma vneseni v dejanje, nemirne strasti in nagone še bolj vnamajo in naglo razdražijo.

Zato pa so kinematografi kakor šole, ki morejo večino ljudi, na veliko bolj uspešen način kot abstraktno mišljenje, enako voditi h kreposti kakor v zablode. Treba je torej, da kino služi razširjanju blagodejnih načel krščanske zavesti in da je prost vsega, kar bi nrvnosti škodovalo in jo kvarilo.

Vsem je znano, kako kvarno vplivajo slabi filmi na duše gledalcev. Ko proslavljajo poželjenja in strasti, postanejo zanje grešna priložnost; mladino zapeljujejo na slaba pota; življenje kažejo v napačni luči; zatemnijo in oslabijo ideale, po katerih naj bi stremeli, razdirajo čisto ljubezen, spoštovanje do zakona in tesno zvezo družinskega sožitja. Kaj lahko se zgodi, da sejejo tudi predsodke in napačne pojme med posameznike, ali med razne sloje, narode in rase.

Nasprotno pa morejo dobri filmi silno koristno vplivati na gledalce. Poleg razvedrila, ki jim ga nudijo, morejo buditi in dvigati k plemenitim življenjskim idealom, razširjati koristne nauke, posredovati večje poznanje zgodovine in krajevnih lepot svoje in drugih dežel, predstaviti resnico in krepost v privlačni obliki, ustvariti ali vsaj pospeševati razumevanje in dobrohotnost med sloji, narodi, rasami, potegniti se dalje za pravico, vabiti vse h kreposti in končno pomagati na svoj način pri ureditvi novega bolj pravičnega ustroja človeške družbe.

Te naše opombe pa postanejo še tehtnejše, če pomislimo, da kino ne govori posameznikom, ampak celi množici ljudi, in to v takih časovnih in krajevnih okoliščinah, ki so silno pripravne, da vzbude v gledalcih veliko navdušenje tako za dobro kakor tudi za slabo stvar. To navdušenje pa se lahko sprevrže v neko divjo in brezumno razdraženost, kakor nas uči skušnja.

Ljudje namerč, ki gledajo filme, sede v temnih prostorih, njih duševne zmožnosti in duhovne sile so na pol v snu. Tudi ni treba teh kinogledišč daleč iskati: držijo se naših domov, naših cerkva in ljudskih šol, tako da imajo že silno velik vpliv in velik pomen v javnem življenju.

Dalje igrajo vloge v dejanju filma možje in žene, ki morejo s svojimi naravnimi darovi in s svojo umetnostjo ter z vsem sijajem in okrasom zapeljevati posebno mladino v vabljivo pokvarjenost. Zraven je treba še dodati glasbo, razkošne prostore, nedostojne stvari, ki jih predvajajo, in vse mogoče nove in pestre norčavosti. Prav s tem film očara in priklene nase predvsem mladino in otroke; ravno v oni dobi, ko se čut npravnosti porodi in oblikuje, ko se v duši razvijajo načela poštenosti in pravice, v dobi, ko se zbudi čut dolžnosti in ko v človekovem življenju vstajajo ideali in ga vsega prevzamejo — v tej dobi vpliva nanj kino s svojo silo in s svojim neubranljivim vplivom.

Žal je ta vpliv v današnjih razmerah vse preveč pogosto škodljiv. Ko tako premišljujemo propadanje tolikih, posebno mladih in otrok, katerih neoskrunjenost in čistost je v kinu tako ogrožena, nam prihaja na misel ona silno ostra Kristusova sodba: »Kdor pa pohujša katerega teh malih, ki v me verujejo, bi mu bilo bolje, da bi se mu obesil mlinski kamen na vrat in bi se potopil v globočino morja.« (Mat 16. 6-7.)

Zato je dandanes nujno potrebno paziti in z vsemi sredstvi se truditi za to, da ne postane kino šola pokvarjenosti, ampak dragoceno sredstvo prave vzgoje in npravnega podviga človeštva.

Tu je vredno omeniti — in to radi storimo — da so nekatere državne oblasti, zavedajoč se vpliva, ki ga ima kino na npravnem in vzgojnem polju, ustanovile posebne komisije za cenzuro, sestavljene iz poštenih ljudi, ponajveč družinskih očetov in mater, ki nadzorujejo in pregledujejo filme in o njih odločajo. Vemo, da so oblasti ponekod skušale pripraviti izdelovaltelje filmov do tega, da bi ustvarili filme na podlagi spisov najboljših narodnih pisateljev in pesnikov.

Če je tako zelo umestno, da Vi, častiti bratje, posvečate svojo budno skrb in svoje misli kinematografski industriji Vaše dežele, ki je tako silno napredovala in imela velik vpliv na druge narode, je pa dolžnost vseh škofov katoliškega sveta, da z združenimi močmi pazijo na to tako splošno razširjeno in vplivno obliko zabave in izobrazbe. Že sama krivica, ki jo trpe verska in npravna zavest ter načela krščanske vere je vzrok, da prepoveste take slabe filme; storite vse, da po možnosti preprečite vse, kar bi utegnulo kvariti in žaliti čut poštenosti in dostojnosti.

Ta dolžnost pa ne veže samo škofov, ampak vse katoličane ter vse plemenite ljudi, ki jim je pri srcu čast in poštenje družine, svoje lastne domovine in vse človeške družbe.

Sedaj pa pogledjmo in razložimo, kakšna naj bo ta budna skrb.

Kinematografski problem, kot ga imenujejo, bi bil, kar tiče npravnosti, radikalno in srečno rešen, če bi bila dana možnost, proizvajati filme, ki bi bili v skladu s krščanskimi načeli.

Zato ne bomo nehali hvaliti onih, ki so se posvetili tej umetnosti — ali pa, ki se ji bodo v bodoče posvetili — a se obenem trudijo, da bi filmske predstave v resnici služile zdravi vzgoji človeštva in krščanskim načelom. Seveda naj tega ne delajo površno, ampak tehnično dovršeno in po natančnih načrtih, da ne bodo zastoj trošili denarja in moči.

Ker pa vemo, koliko je težav, posebno z ekonomske strani, ki onemogočajo, da bi se taka podjetja v redu osnovala, in ker je na drugi strani povsem potrebno, vplivati na vso filmsko produkcijo, da ne bo škodovala v verskem, npravnem in socialnem oziru, je nujno, da škofje, pastirji duš, čujejo nad vsemi filmi, kolikor se jih vsepovsod nudi krščanskemu ljudstvu.

Kar se tiče filmske produkcije same, zelo priporočamo škofom onih dežel, kjer filme izdelujejo, posebno pa Vam, častiti bratje, da očetovsko opozorite one katoličane, ki so pri tej industriji na kak način udeleženi. Naj resno pomislijo na svoje dolžnosti in pa na ono odgovornost, ki jo imajo kot sinovi Cerkve: skrbeti namreč po svojih močeh, da so filmi, ki jih ali sami izdajajo ali pri njih izdaji sodelujejo, v skladu z zdravimi načeli in s pravimi življenjskimi zakoni. Ni majhno število katoličanov, ki sodelujejo pri filmu kot izdelovatelji, ravnatelji, pisatelji in igralci, pa vendar njih delovanje pri filmu ni vedno v skladu z njihovo vero in njihovimi načeli. Zato je dolžnost škofov, opomniti jih, da naj delo vsakega posameznika odgovarja popolnoma dolžnosti Kristusovega učenca in vesti poštenega moža.

Na tem polju apostolata kakor tudi na vseh drugih bodo našli škofje svoje najboljše delavce brez dvoma v vrstah borcev Katoliške akcije. Ne moremo si kaj, da ne bi jih spet v tem pismu vzpodbudili, da naj tudi temu problemu posvetijo svojo vztrajno in neutrudljivo delavnost.

Primerno je tudi, da škofje spomnijo izdelovatelje filmov na to, da spada med njihove pastirske skrbi tudi ta: posvečati svojo skrb — kakor vsem drugim stvarim, ki spadajo k njihovi službi — tudi vsakemu načinu zabave, tudi poštene; dolžni so namreč po božjem naročilu voditi in čuvati npravnost njim izročeneega ljudstva, tudi kadar se zabava. Njihova sveta služba jim nalaga dolžnost, javno in odkrito povedati, da slaba in nepoštena zabava uničuje življenjske sile naroda. Zato pa to, kar glede filma zahtevajo, ne velja samo za katoličane, ampak za vso kinematografsko publiko.

Kar se posebej Vas tiče, častiti bratje iz Združenih držav Amerike, se morete po pravici sklicevati na to, kar smo omenili: da so se namreč izdelovatelji filmov Vaše dežele sami obvezali prevzeti nase odgovornost nasproti človeški družbi.

Škofje vsega sveta pa naj kar najboljše skrbe, da jasno pokažejo kinopodjetnikom, kako more tako mogočna in tako splošno že razširjena sila postati koristna v službi visokega cilja: individualnega in socialnega preporoda človeštva.

Zakaj vendar se moramo samo spraševati, kako se ogniti zlu? Ali naj kino res samo preganja puste ure brezdelja? Kino more in mora s svojim čudovitim vplivom razsvetliti duše gledalcev in jih vzpodbujati h kreposti!

Za sedaj se nam zaradi važnosti tega vprašanja zdi potrebno, podati še nekaj podrobnih opazk, ki se tega predmeta tičejo.

Predvsem naj vsi škofje skrbijo, da bodo njim izročeni verniki, po zgledu katoličanov Združenih ameriških držav, vsako leto slovesno obljubili, da ne bodo nikoli posetili kinopredstav, ki žalijo resnico in načela krščanske vere. Ta obljuba in zaveza bi se mogla izvršiti predvsem v cerkvah in šolah; škofje naj pri tem pokličejo k sodelovanju marljivo pomoč družinskih očetov in mater, katere v tej stvari veže posebna odgovornost, pa tudi pomoč katoliškega tiska, ki naj vestno in koristno razloži važnost te tako rekoč svete vojske.

Da pa more imeti taka slovesna obljuba zadovoljiv uspeh, je nujno potrebno, da so si ljudje popolnoma na jasnem, katere filme si smejo vsi ogledati, katere smejo videti samo pod gotovimi pogoji, kateri so nevarni ali res slabi. To pa naravno zahteva, da se vedno izdajajo in tiskajo posebni sezname, v katerih so prav pogosto posamezni filmi označeni tako, kot smo rekli, da morejo na ta način biti vsi ljudje poučeni.

Želeti bi bilo sicer, da bi se izdajal en sam tak seznam za vse dele sveta, ker povsod veže vse ljudi eden in isti nravni zakon.

Ker pa gre tu za filme, ki postanejo nekako last vseh slojev, preprostih in izobraženih, navadnega ljudstva in najuglednejših v državi, ta sodba o filmih brez dvoma ne more biti povsod enaka. Različne so namreč v različnih krajih življenjske okoliščine in navade. Zato se ne zdi primerno, da bi en tak skupen seznam veljal za vse kraje. Vendar pa na splošno zadostuje, če se napravi za vsak narod ena taka natančna lista.

Zaradi tega je nadalje potrebno, da postavijo škofje za vso državo stalno nadzorno komisijo, ki ima nalogo, priporočati nravno dobre filme, druge pa na prej omenjeni način porazdeliti ter to svojo sodbo objaviti duhovnikom in vernikom. To dolžnost morejo najbolje prevzeti tako zvane Centrale Katoliške akcije, ki so, kot znano, odvisne od škofov. Eno je gotovo, da naj se ustanovi za vsak narod ena taka nadzorna komisija, pod enim vodstvom, da bo res uspešno in pravilno delovala.

Vendar pa imajo škofje v svojih škofijah pravico — če to zahtevajo važni vzroki — po svojih škofijskih nadzornih komisijah izreči ostrejšo sodbo, ki jo pač zahtevajo posebne krajevne razmere; tako lahko škofijska komisija prepove filme, ki jih je glavna cenzurna komisija dovolila, ker ta sodi po praveh, ki so skupni vsemu narodu.

Ta nadzorna komisija pa naj skrbi tudi za farne kinematografe in za kinematografe po katoliških društvenih domovih, da se bodo posluževali samo odobrenih filmov. Če bodo ta kinogledališča dobro urejena, bodo predstavljala za izdelovatelje filmov dobro skupino odjemalcev, in tako bodo lahko zahtevala, da bodo izdelovatelji filmov proizvajali samo to, kar bo popolnoma odgovarjalo našim načelom; taki filmi pa ne bodo služili samo tem katoliškim kinom, ampak tudi drugim.

Dobro vemo, da ustanovitev take komisije zahteva od vernikov precejšnjega truda in izdatkov. Vendar pa važnost kina in pa potreba, čuvati poštenost krščanskega ljudstva, popolnoma odtehtata žrtve dela in stroškov. Uspeh in vpliv naših šol, naših društev KA in samega dušnega pastirstva veliko trpita in sta resno ogrožena od velike škode slabega kina.

Omeniti je treba, da mora biti ta komisija sestavljena iz mož, ki so na eni strani vešči v kinematografski stroki, na drugi strani pa obenem globoko zasidrani v krščanskih načelih. Vodi in načeljuje pa naj jim od škofa za to postavljen duhovnik.

Informativni in prijateljski stiki, ki naj bi jih gojile med seboj te državne cenzurne komisije, bodo brez dvoma povečali vpliv in enotnost

nadzorovanja filmov, čeprav se bodo morale upoštevati različne krajevne razmere. S pomočjo vsega katoliškega tiska bo tako mogoče doseči čudovito enotnost v mišljenju, sodbi in ravnanju.

Te komisije bodo lahko črpale koristi ne le iz izkušenj in uspehov, ki jih je imela ta akcija v Združenih državah Amerike, ampak tudi iz dela katoličanov drugih narodov na polju kinematografa.

Če pa bi kdaj člani te komisije, čeprav z najboljšimi nameni in načrti, vendarle zaradi svoje obče človeške slabosti zgrešili pravo pot, naj škofje po svoji pastirski modrosti skušajo stvar popraviti, kakor pač najbolje mogoče. Da pa po možnosti čuvajo avtoriteto in dobro ime komisije, naj jo okrepijo s tem, da ji dodelijo kakega novega zmožnejšega člana, ali pa zamenjajo tiste, ki so se izkazali za tako težko delo manj zmožne, z drugimi izbranimi možmi.

Če bodo tako škofje po vsem katoliškem svetu v smislu danih navodil budno pazili na kinematografe — o čemer ne dvomimo, ker dobro poznamo njihovo dušnopastirsko vnemo — bodo izvršili prekoristno delo za varstvo npravnosti svojega naroda v urah oddiha in zabave. Gotovo bodo za to želi hvalo in pa prejemale pomoč vseh prav mislečih ljudi, ne samo katoličanov, ampak tudi onih, ki niso naše vere. Vsi bodo doprinesli svoj delež, da se bo ta svetovna sila — namreč kino — obrnila v pravo smer: širiti visoke ideale in nagibati k pravim življenjskim načelom.

Da se pa bodo vsa ta pričakovanja in vse te želje, ki jih izlivamo iz svojega očetovskega srca, uresničile, prosimo pomoči božje milosti, kate re porok naj bo apostolski blagoslov, ki ga Vam, častiti bratje, vsem duhovnikom in vernikom, ki so Vam poverjeni, v ljubezni podelimo.

Dano v Rimu, pri sv. Petru, 29. junija, na praznik svetih apostolov Petra in Pavla, 1. 1936, v 15. letu Našega vladanja.

Pij XI.

64.

Slovenska Katoliška akcija.

V novoletnem pismu z dne 24. februarja 1935 (Škof. list 1935, str. 11) napovedana nova pravila Katoliške akcije so dogotovljena in od obeh slovenskih škofov potrjena.

Ko jih objavljam, podam nekaj pripomb, ki naj služijo boljšemu umevanju teh pravil.

Že ime SKA je novo. Ker sva se škofa obeh slovenskih škofij sporazumela za KA, ki bo enotna po pravilih in po skupnem vrhovnem (narodnem) vodstvu, naj nosi naša KA slovensko ime, kakor tudi drugi narodi svoji celotni KA dajejo svoje ime (n. pr. Azione cattolica italiana ACI). —

Sedanja pravila so plod dosedanje prakse v Katoliški akciji in so narejena po sledečih, povsod priznanih načelih Katoliške akcije:

Katoliška akcija je po definiciji papeža Pija XI. sodelovanje ali soudeležba laikata pri hierarhičnem apostolatu Cerkve. Apostolat Cerkve je samo eden, pomeni pa službeno in pravno urejeno poslanstvo in delovanje Cerkve, ki ga po Kristusovi volji izvršuje cerkvena hierarhija. Govorimo torej o hierarhičnem apostolatu. Poleg tega apostolata ni v Cerkvi še laičnega apostolata, ki bi bil ločen od hierarhičnega. Zato po besedah papeža Pija XI. z dne 22. ju-

lija 1936 ne rabimo izraza laični apostolat, marveč apostolat laikata ali še bolje apostolat organiziranih laikov. Katoliška akcija je torej sodelovanje organiziranih laikov pri službenem poslanstvu in delovanju Cerkve pod vodstvom njene hierarhije.

Po svojem namenu in nalogah je KA univerzalna, ker je apostolat Cerkve univerzalen, ne izvzema nobene duše in nobenega področja. KA je duhovna, kakor je duhoven cerkven apostolat. Nosilci Katoliške akcije so laiki v mejah, ki so jim začrtane po božjem in cerkvenem pravu. Ni vsako sodelovanje laikov pri apostolatu že Katoliška akcija, marveč le organizirano sodelovanje v nasprotju s sodelovanjem posameznikov. Tudi vsako organizirano sodelovanje laikov še ni Katoliška akcija, ampak samo sodelovanje po uradni organizaciji, ki je dobila cerkveno kanonično misijo.

KA je po svojem bistvu organizacija. Način, kako bodi KA organizirana, je prepuščena krajevni hierarhiji. Naša organizacija Katoliške akcije se drži naslednjih, od papeža Pija XI. ponovno zelo odločno poudarjenih vodilnih črt:

a) Organizacija Katoliške akcije se bistveno razlikuje od verskih cerkvenih družb (n. pr. III. red, Marijine družbe). Prav tako se bistveno razlikuje od drugih katoliških društev, saj Katoliška akcija ni in ne sme biti le usmerjevalec katoliškega društvenega življenja.

b) Organizacija Katoliške akcije mora biti zgrajena po stanovih in poklicnih okoljih.

c) Organizacija Katoliške akcije mora biti hierarhično zgrajena; ni torej zveza župnijskih društev. Njen temelj je škofija.

d) Organizacija Katoliške akcije je zgrajena v okviru narodnih in državnih mej. Upoštevanje narodnih in državnih mej je za izvrševanje kolektivnega apostolata velikega pomena. KA se namreč prilega danim okoljem, med katerimi je v sedanjem času narodno, državno in jezikovno okolje zelo važno.

e) V Katoliški akciji je treba razlikovati njene lastne organizacije (po stanovih in poklicnih okoljih) in privzete pomožne sile.

f) Organizacije Katoliške akcije so organizacije množic, grade in vodijo pa se po načelu kvalitetnega izbora (jedra; le člani jeder morejo biti odborniki; za odbornike se stavljajo višje zahteve itd.).

Pravila so na površen pogled samo skelet. Centralna pravila morejo začrtati le organizatorno zgradbo Katoliške akcije. Duha jim mora vlti vodstvo, ki je prešinjeno pravilne zamisli Katoliške akcije in je sposobno vzbuditi vse sile v članih za dosego namena. Navodila za delo pa bodo dali deloma poslovnik, deloma pa vsakoletne okrožnice oziroma list vodstva Katoliške akcije.

Pravila Slovenske Katoliške akcije.

ZNAČAJ IN NAMEN.

Čl. 1.

Slovenska Katoliška akcija (SKA) je cerkvena ustanova, v kateri so verniki v obeh slovenskih škofijah udeleženi pri hierarhičnem apostolatu Cerkve z namenom, da se vse zasebno, družinsko in socialno življenje osvaja za Kristusa Kralja.

Slovensko Katoliško akcijo vodijo osrednji narodni organi, ki so osrednji narodni odbor, osrednji narodni svet in občni zbor. Organi imajo pooblaščenje od obeh škofov.

Ime Katoliške akcije smejo imeti samo edinice, ki jih je sprejel osrednji odbor Slovenske Katoliške akcije po predlogu pristojnega škofijskega odbora.

Čl. 2.

SKA, njeno delovanje in njene organizacije so izven političnih strank. Stojijo pod neposrednim vodstvom cerkvene hierarhije.

Čl. 3.

SKA je posvečena presv. Sreču Jezusovemu in izročena v varstvo Mariji Pomočnici in sv. apostoloma Cirilu in Metodu.

Čl. 4.

Kot pastoralna cerkvena ustanova uporablja SKA nadnaravna in naravna sredstva, duhovna in gmotna.

Čl. 5.

Slovenski Katoliški akciji in vsem njenim edinicam je podeljen značaj pravne osebe.

Čl. 6.

SKA in vse njene edinice so v smislu kan. 1495 § 2 in kan. 1499 § 2 imovinsko sposobne. Uprava imovine se mora vršiti po cerkvenih zakonih in po sklepih pristojnega osrednjega odbora.

Vsa imovina Slovenske Katoliške akcije ima značaj cerkvene imovine. Če katera edinica preneha biti, določi pristojni škofijski odbor, komu imovina pripade.

V primeru, da bi SKA ali katera njena organizacija kakorkoli prenehala biti, pripade imovina ljubljanski in mariborski škofiji kot pravnim osebam po razmerju katoliškega prebivalstva v škofiji.

ČLANSTVO IN ORGANIZACIJA.

Čl. 7.

Verniki vstopijo v Slovensko Katoliško akcijo, ko se vpišejo v njeno organizacijo in se zavežejo, da bodo točno izvrševali dolžnosti organizacije, ter izjavijo, da poznajo namen in naloge Slovenske Katoliške akcije in da so pripravljeni zanjo delati.

Čl. 8.

Najvažnejša skrb Slovenske Katoliške akcije so jedrne skupine. V jedrne skupine je izbrati požrtvovalne, v svojem okolju vplivne, v poklicnem delu vestne in čim pobožnejše osebe.

Čl. 9.

SKA vrši apostolat po lastnih organizacijah in tudi po pomožnih silah (čl. 19). Lastne organizacije so ločene po spolu, starosti in poklicnih okoljih.

Lastne organizacije imajo svoja pravila in poslovnik.

Čl. 10.

Slovensko Katoliško akcijo predstavlja v župniji župnijski, v dekaniji dekanjski, v škofiji škofijski in za obe škofiji osrednji narodni odbor.

Čl. 11.

Organizacije Slovenske Katoliške akcije se hierarhično razčlenjujejo po škofijah. V škofiji pa po župnijah, dekanijah ali tudi večjih pokrajinah.

Čl. 12.

Edinice so temeljne in višje.

Za isto poklieno okolje in v istih krajevnih mejah more biti samo ena temeljna edinica.

Organizacije maloštevilnih inteligenčnih poklicev niso vezane na župnije.

Za dijaške organizacije je temeljna edinica zavod.

DUHOVNIK.

Čl. 13.

Vsaka edinica Slovenske Katoliške akcije ima svojega duhovnika. Duhovnik je zastopnik hierarhične avtoritete; pazi, da se njene smernice zvesto izvajajo; skrbi za smotrno krščansko šolanje članov, posebno voditeljev, da bodo mogli postati močna opora hierarhičnega apostolata; daje pobudo za delo ter skrbi, da je vse življenje in delovanje edinice prežeto z nadnaravno miselnostjo. Ima v svoji ednici pravico izrehati veto, sam pa ne glasuje.

Duhovnike za vse edinice v svoji škofiji imenuje škof.

Duhovniki višjih edinic so v rednem stiku z duhovniki podrejenih edinic in jih štirikrat na leto sklicujejo na skupne posvete o njihovih nalogah.

ORGANI.

Čl. 14.

Organi Slovenske Katoliške akcije so: odbori, sveti in občni zbori.

ODBORI.

Čl. 15.

Vsako edinico Slovenske Katoliške akcije vodi odbor, ki sestoji iz 3—7 odbornikov po določilu poslovnika. Vsak odbor ima predsednika in tajnika.

Odborniki morejo postati samo člani jedrnih skupin.

Odbor se voli na občnem zboru s tajnim glasovanjem in navadno večino navzočih članov. Kandidatske liste mora odobriti duhovnik. Ime izvoljenega predsednika predloži duhovnik škofu v potrditev.

SVETI.

Čl. 16.

Odbori Slovenske Katoliške akcije (čl. 10) in višje edinice njenih organizacij (čl. 11) imajo svete, ki jih tvorijo odborniki edince in po en delegat od vsake neposredno podrejene edince.

Osrednji narodni svet sestavljajo osrednji narodni odbor, oba škofijska odbora in po en delegat osrednjih odborov lastnih organizacij.

Sveti obravnavajo in sklepajo o važnejših vprašanjih, zlasti o delovnem načrtu.

Svet more dopolniti odbor, kateremu pripada, z enim ali dvema odbornikoma.

Osrednjemu narodnemu svetu je pridržano izključevanje podrejenih edinic.

Čl. 17.

Naloga svetov in odborov je zlasti v svojem delokrogu skrbeti:

1. da bo imelo vse delo nadnaravni značaj;
2. da bo članstvo med seboj strnjeno in enodušno ter pokorno škofom in sveti stolici;
3. da bodo delovni programi enotni;
4. da bo vse delo pravilno pripravljeno, da se bo hitro in natančno izvrševalo ter vestno nadzorovalo;
5. da bo točnost pri sejah, sestankih in v poslovanju sploh;
6. da se bo članstvo, zlasti pa jedra in odborniški naraščaj, sistematično šolalo.

OBCNI ZBORI.

Čl. 18.

Na občnih zborih temeljnih edinic glasujejo njih člani; na občnih zborih višjih edinic pa delegati odborov podrejenih edinic po določenih poslovnikov.

Redni občni zbori vseh edinic se vrše vsako jesen, in sicer višji pred nižjimi.

Občni zbor sklicuje predsednik v sporazumu z duhovnikom.

Sklepčen je, če je navzoče po poslovniku določeno število članov.

Naloga in pravice občnih zborov določa poslovnik.

POMOŽNE SILE.

Čl. 19.

Pomožne sile Slovenske Katoliške akcije morejo postati verska društva, dalje kulturna, dobrodelna ter sportna društva in ustanove s katoliško versko-nravno vzgojo. Take organizacije postanejo pomožne sile Slovenske Katoliške akcije, če se prijavijo osrednjemu narodnemu odboru Slovenske Katoliške akcije in jih ta sprejme.

Politična društva in strankarsko-politične organizacije ne morejo biti pomožne sile Slovenske Katoliške akcije, kakor tudi ne strokovne (sindikalne) organizacije z zgolj sindikalno dejavnostjo. Strokovne organizacije, ki poleg sindikalne dejavnosti vrše tudi versko vzgojo in kulturni ali socialni apostolat, se morejo za to delo prijaviti kot pomožne sile Slovenske Katoliške akcije, za svoje sindikalno delo pa so od Slovenske Katoliške akcije neodvisne.

Čl. 20.

Organizacije, ki so pomožne sile Slovenske Katoliške akcije, ostanejo samostojne; kolikor pa jim je poverjeno delo od Slovenske Katoliške akcije, so vodstvu Slovenske Katoliške akcije podrejene.

Čl. 21.

O sodelovanju pomožnih sil Slovenske Katoliške akcije se razpravlja v širših svetih Slovenske Katoliške akcije.

Širši svet tvorijo za Slovensko Katoliško akcijo člani sveta po čl. 17 in po en delegat vsake pomožne sile.

Vodi ga predsednik pristojne edinice Slovenske Katoliške akcije. Dnevni red določi odbor te edinice. Vsak član širšega sveta ima pravico predlagati predloge in jih utemeljevati. Vsi predlogi se zapišejo; o njih odloča svet Slovenske Katoliške akcije.

Čl. 22.

Člani organizacij, ki so pomožne sile Slovenske Katoliške akcije, kot taki niso osebno že člani Slovenske Katoliške akcije. Dolžnost vseh pomožnih sil je, da svoje člane navajajo k vstopu v Slovensko Katoliško akcijo.

PREDHODNE DOLOČBE.

Čl. 23.

Lastne organizacije po čl. 9 se ustanavljajo postopno in sicer tako, da se v vsaki organizaciji v prvi dobi pridobivajo in vzgajajo samo jedra. Šele ko so jedra ustanovljena, se sprejemajo člani v večjem številu.

Čl. 24.

Dokler se ne sprejemajo člani v večjem številu, imenujeta osrednji narodni odbor in osrednje odbore lastnih organizacij sporazumno lavantinski in ljubljanski škof. Škofijske odbore v škofiji imenuje vsak škof zase na predlog pristojnega osrednjega odbora, odbore ostalih edinic pa na predlog pristojnega škofijskega odbora.

Čl. 25.

Pomožne sile (čl. 19) se začno sprejemati šele tedaj, ko je SKA ali pristojna edinica začela sprejemati člane že v večjem številu.

V Ljubljani, dne 26. septembra 1936.

† Dr. Gregorij Rožman,
škof.

V Mariboru, dne 10. oktobra 1936.

† Dr. Ivan J. Tomažič,
škof lavant.

Opombe:

K čl. 4. Podrobno bodo sredstva navedena v pravilih posameznih lastnih organizacij.

K čl. 5. Značaj pravne osebe ima vsak krajevni odsek lastnih organizacij kakor tudi vse višje edinice.

K čl. 7. Organizacije Katoliške akcije se imenujejo tudi »lastne« organizacije (n. pr. za dijake, za inteligenco, za kmete itd., gl. čl. 9). Način vstopanja v organizacije se predpiše v poslovníku dotične organizacije.

K čl. 12. Temeljne edinice so odseki lastnih organizacij, vse ostale so višje.

K čl. 22. Pomožne sile, zlasti Marijine družbe, so v veliko podporo Katoliški akciji, ko nadnaravno šolajo člane in jih navajajo, da vstopajo v organizacije Katoliške akcije.

K čl. 23. Postopno, t. j. organizacijo za organizacijo je treba ustanavljati zato, da je mogoče posvetiti ustanovi in prvemu delovanju organizacije vse moči. Ako se ustanove z enim samim dekretom morda kar vse organizacije Katoliške akcije, bo nujno ostalo vse na površju. Pri ustanavljanju posamezne organizacije je predvsem paziti na jedrne skupine. Brezpogojno je treba povsod začeti z njimi. Pri tem pa se seveda ne smejo zanemarjati tisti stanovalci, za katere organizacija Katoliške akcije še ne more biti ustanovljena, da se člani ne porazgube. Pritegniti jih je medtem v druge verske in katoliške organizacije.

65.

Missae votiva D. N. Jesu Christi, summi et aeterni Sacerdotis.

Sv. kongregacija obredov je izdala dne 11. marca 1936 (AAS, 1936, str. 240—241) odlok, s katerim se razširja dovoljenje za votivno mašo D. N. Jesu Christi Sacerdotis za posvečenje duhovnikov in duhovskega naraščaja.

Ze dve leti sem je Družba božjega Zveličarja (salvatorijanci) z odobrenjem berlinskega škofa gojila in pospeševala pobožnost molitve za posvečenje klera celega sveta, in to predvsem ob sobotah po prvem petku v mesecu. Kmalu so mnogi drugi škofje (okrog 200) odobrili to pobožnost in jo uvedli s takim uspehom, da v teh dveh letih že skoraj četrt milijona vernikov opravlja to pobožnost.

Ta pobožnost se more opravljati javno ali privatno in doprinaša božjemu Zveličarju po rokah prebl. Device Marije svete maše, sveta obhajila, molitve in vsa zaslužna dobra dela, ki se opravljajo v soboto po prvem petku vsakega meseca, za duhovnike in duhovniški naraščaj, da jih božji Zveličar posveti in upodobi po svojem Sreju.

Po objavi papeške okrožnice »Ad catholici sacerdotis« (Škof. list 1936, str. 49 in sl.) pa je sv. oče Pij XI. v avdienci dne 11. marca 1936 dovolil, da se more na prvi četrtek vsakega meseca v onih cerkvah in javnih kapelah, v katerih se po dovoljenju krajevnega ordinarija opravljajo zjutraj posebne pobožnosti za posvetitev klera, brati ena votivna maša D. N. Jesu Christi, summi et aeterni Sacerdotis, če ne pade na ta dan festum duplex primae vel secunde classis, ali katerikoli praznik ali vigilijski ali osmina Gospodova in dan vernih duš; ne sme se opravljati tudi 2., 3. ali 4. januarja, ko se bere maša »Puer natus« med božično osmino; in da ne bo kršena konventualna ali župnijska maša, kjer obstoji ta dolžnost.

Naposled je sv. oče dovolil, da se sme ta pobožnost v soglasju s krajevnim škofom opravljati mesto na prvi četrtek na soboto po prvem petku v mesecu.

Posebne pobožnosti za posvetitev klera prav toplo priporočam. Kjer jih žele opravljati, naj se obrnejo na ordinarija, da jih v smislu gornjega dovoli.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1936.

† Gregorij,
škof.

Odpustek za misijonski praznik.

Sv. oče Pij XI. je z odlokom sv. apostolske penitenciarije z dne 25. marca 1936 (AAS, 1936, str. 308) podelil odpustek s e d m i h l e t, ki ga morejo dobiti verniki v onih krajih, v katerih se ne obhajajo pobožnosti misijonskega praznika, določenega na predzadnjo nedeljo meseca oktobra, ako vsaj s skesanim srcem in pobožno obiščejo katerokoli cerkev ali javno kapelo in molijo za spreobrnjenje nevernikov. V krajih, v katerih se obhajajo pobožnosti misijonskega praznika na predzadnjo nedeljo v oktobru, dobe verniki popolni odpustek, če se izpovedo in obhajajo, se udeležijo misijonskih pobožnosti in molijo za spreobrnjenje nevernikov.

Piae Consociationis Sacrae Familiae Regulae.

I. Finis. — In Brevi Apostolico *Neminem fugit*, a fel. rec. Leone PP. XIII, die 14 mensis Iunii 1892 pro universo terrarum orbe promulgato, habetur, Piae Consociationi a S. Familia id esse propositum: »Familias christianas arctiori pietatis nexu Sacrae Familiae devincire, vel potius omnino devovere, eo etiam consilio, uti scilicet Iesus, Maria et Ioseph familias sibi deditas tamquam rem propriam tueantur et foveant« —; quare omnes, quicumque ad eam pertinent Societatem, oportere contendere ut »inter se colligatis fide mentibus, caritate voluntatibus, in amore Dei atque hominum, vitam ad propositum exigant exemplar«.

II. Regimen. — Piae Consociationi universali Sacrae Familiae, ex praescripto Leonis Papae XIII, uti Patronus praest Em.mus Cardinalis Sanctitatis Suae pro tempore Vicarius. Ipse vero in Consociationis regimine, juxta Decretum Vicariatus Urbis, diei 3 Aprilis 1928, a SS. D. N. Pio Papa XI ratum habitum, adjuvatur a tribus Consiliariis, quorum alter est a Secretis pro tempore S. Rituum Congregationis, alter Secretarius Vicariatus Urbis, tertius vero Camerarius pro tempore Collegii Parochorum ejusdem Urbis. Hujusmodi Piae Societatis ejusque Coetus a Consiliis Secretarii munere fungitur Procurator Generalis pro tempore Congregationis »Filiorum Sacrae Familiae«. Archivum autem Piae Consociationis apud Urbis Vicariatum servari debet.

III. Adimplenda munera. — a) Cardinalis Praesidis erit, Coetus virorum a Consiliis, semel in anno et quoties Ipsi opportunum videbitur, indicere eisque praeesse, litteras ad Episcopos dioecesanos, pro suis quemque negotiis, atque eiusmodi alias subscribere. Eiusdem erit parocciarum nomina et familiarum numerum, recipere, quae per varias orbis regiones in Piae Consociationis album fuerint adscriptae. Sacris coetibus ac religionis solemnibus, quae a Pia Consociatione celebrari in Urbe contigerit, vel Ipse praerit, vel alius ab Eo sufficiens antistes. Sui denique muneris erit, de omnibus, quae Piam hanc Societatem spectent, per Consiliarios suos edoceri, praesertim in iis, quae ab his possent ex officio fieri, vel quae aliquam difficultatem praeseferre videantur.

b) Trium Em.mo Praesidi adsistentium erit diligenter conventibus interesse, suam sententiam dicere, significare Praesidi si quid noverint

Piae Societati profuturum, in omnia, quae ad huius bonum referantur, sedulo incumbere.

c) Secretario vero curae erit, graviora, quae in conventibus occurrant pertractanda negotia, adnotare; quae ad rei incrementum collatura duxerit, proponere; scriptis edendis a Pia Consociatione vigilem navare operam; de omnibus ac singulis communicare cum Praeside, ut necessaria adprobatione muniantur. Ad eum itaque pertinebit dandas ad Episcopos aliosve litteras exarare eorumque epistolis rescribere. Ipse sacras imagines et alia huiusmodi servabit in usum Sodalium, prout Piae Consociationis Consilium constituerit. Agendas sibi expensas ipse describat et Praesidi referat, cui etiam quotannis rationem reddet.

IV. Extra urbem. — a) Episcopi dioecesanii erit aliquem e Sacerdotibus in Dioecesi commorantibus, quantum fieri possit digniorem, eligere ad munus Moderatoris, huius studium excitare in bonum Piae Consociationis quo alacriorem operam in omnibus, quae ipsum spectaverint, afferat; sedulo advigilare; ab ipso electo Moderatore de omnibus velle doceri quae ad Piae Consociationis bonum referantur.

b) Ad dioecesanum Moderatorem pertinebit Moderatores paroeciales opera et consilio iuvare, ut pari alacritate ac prudentia sese in omnibus gerant. Ab unoquoque eorum saepe numerum exquiret familiarum, quae Piae Consociationi fuerint adscriptae, ut de progressu aut de regressu singularum Consociationum certior fiat. Cum novarum numerum familiarum et membrorum, tum descriptarum paroeciarum nomina in tabulis quotannis recensenda curabit; mox earum exemplar ad Urbem mittet.

c) Paroeciarum Rectores singuli Moderatoris officium inter oves sibi creditas assumant obeantque. De suae quisque Consociationis negotiis cum Moderatore dioecesano communicet, cujus auctoritate, consilio, opera juvari possint. Familias paroeciae in sociorum numerum adscisci cupientes in tabulas referet, palamque Moderatori dioecesano faciet quoties eas ipse inspicere velit. Quotannis, stato die, paroeciae familias recensere studebit novasque, si fieri possit, in album Societatis inscribendas curabit. Inscriptio vero ita fiat, ut nomen familiae capitis adnotetur cum totali membrorum numero. Deinde annuam exarabit relationem de familiarum numero ac membrorum modo adscitorum, Moderatori dioecesano mittendam. Quo autem Sacrae Nazarethanae Familiae cultus honorque foveatur magis, sermonem interdum de Pia Consociatione ad oves suas habeat, cum in festis peculiaribus Domini, Deiparae ac S. Iosephi, tum maxime quum Sodalium pactum erit solemniter renovandum, vel etiam quum in paroeciali Ecclesia religiosam aliquam eiusdem S. Familiae solemnitatem celebrari contingat, quam et indicere et dirigere prudenti eius arbitrio relinquitur. Idem, si opportunum videbitur, auxiliares viros ac mulieres moribus et pietate praestantes in parte laboris adsumat, qui rei provehendae omni studio dent operam.

d) Delecti ex utroque sexu rei provehendae, alteri inter viros, alterae inter mulieres, ab suo edocti Parocho, in Piae Consociationis incrementum magno studio prudentiaque incumbent, adhibitibus, quae ad rem sunt validissima, precibus, hortationibus, virtutum exemplis. Praeterea in omnibus pro quibus eorum opera uti Parochi in Domino iudicaverint, dociles omnino se praebeant.

V. Servanda a Familiis adscriptis. — a) In honorem Nazarethanae Familiae studeat quicumque ei dederit nomen similitudinem aliquam earum virtutum adripere, quarum Iesus, Maria, Ioseph praeclarissima in terris exempla prodiderunt, quum omnibus, tum maxime iis, qui labore manuum victum quaerunt. Sed ad illas in primis animum adiciant, quae sanctitatem

domesticae societatis spectant, uti sunt mutua caritatis officia, praesertim inter coniuges, filiorum recta institutio horumque obedientia et obsequium in parentes, pax et concordia domi aliaque huiusmodi. Itaque a vitiis omnino caveant, ab iis maxime quae singularem infamiae notam Christiano homini inurant, quaeque Ipsi Sacrae Familiae iniuriam videantur afferre praecipuam, cuius generis sunt impia verba aut obscoena, ebrietates, incompositi mores, hisque similia.

b) Ad Poenitentiae et Eucharistiae Sacramenta solemnioribus saltem anni diebus pie accedent, praesertim quo die familiarum consecratio renovabitur.

c) Ecclesiae praecepta, in tanta morum demutatione ac corruptela tam parvi habita, suaviter observari curabunt, ea potissimum ex quorum custodia aliis bona exempla derivant, uti auditio sacri festis diebus, abstinentiae et jejunii legis, praescriptis diebus, fidelis adimpletio, aliaque eiusmodi.

d) Peculiari honore celebranda curabunt festa Piae Consociationis propria, quae plenaria indulgentia a Summo Pontifice fuere ditata, in primisque solemnem constitutum diem in honorem Sacrae Familiae, qui dies erit per universum orbem Dominica infra Octavam Epiphaniae, quo simul, nisi aliter expedire Moderatoribus paroecialibus in Domino visum fuerit, ritus consecrationis renovabitur.

e) Dent operam ut Statutorum praescripta sedulo adimpleantur, potissime vero ut, semel saltem in die, ante Sacrae Familiae imaginem communes fundantur preces, in quibus praecipua ratione commendantur actus consecrationis Sacrae Familiae et Rosarii in honorem Deiparae recitatio.

f) Pietatis exercitationes, quas diximus, enixe commendantur iis, qui ad Piam Consociationem pertinent, nullatenus tamen eorum onerata conscientia.

Datum Romae, ex Aedibus Vicariatus, die 26 Junii 1936.

F. Card. Vicarius.

68.

Formulae,

quae adhibentur in processibus in causis dispensationis super matrimonio rato et non consummato.¹

I.

Supplex libellus uxoris oratricis.

Beatissime Pater.

N. N., filia..., e dioecesi..., civitate..., annos nata..., conditione..., domicilium habens in civitate..., via..., sub paroecia..., ad pedes Sanctitatis Vestrae humiliter provoluta, quae sequuntur exponit:

Die..., mense..., anno..., oratrix, tunc annum agens..., praemissis denunciationibus a iure statutis ac ritu civili, matrimonium, in paroeciali ecclesia..., cum N. N., filio..., e dioecesi..., e civitate..., tunc annorum..., professione..., rite contraxit.

¹ AA S 1923, str. 414 in nasl.

Sed hoc matrimonium, contra oratricis ingenium, ad exitum perductum fuerat ab eius matre, quae omnem movit lapidem ut filiae animum sibi conciliaret; et cum nullum ab eiusmodi nuptiis daretur effugium, oratrix ad celebrandum matrimonium accessit, sperans fore, ut sensim sine sensu amor erga virum enascetur.

At spem fefellit eventus, nam coniugali consortio vix instituto, vir pravam indolem pandidit, ideoque defectus amoris in aversionem prorupit. Quapropter quindecim ab inito matrimonio diebus elapsis, vir, oratrice relicta, ad paternam domum remeavit; postero autem die, ipsa, urgente matre, virum assequi debuit; cum quo tamen vix quinque diebus transactis, ad matrem reversa est, malens potius mori, quam cum eo intolerabilem vitam ducere.

Tum ex hoc capite vir separationem a civili tribunali petiit atque obtinuit. Oratrix vero, apprime sibi conscia de non secuta matrimonii consummatione, tum ob perversam viri voluntatem, tum ob defectum amoris, imo aversionem ipsius oratricis, ad pedes Sanctitatis Vestrae confugit, Apostolicam dispensationem super matrimonio rato et non consummato misericorditer implorans.

Rationes autem ad petendam dispensationem sunt: 1° invincibilis oratricis aversio erga virum, absque ulla spe reconciliationis; 2° incontinentiae periculum, attentata eius iuvenili aetate; 3° desiderium transeundi ad alias nuptias, eidem nuper oblatas.

Et Deus, etc.

Datum . . . , die . . . , mensis . . . , anno . . .

N. N. (Subscriptio, si fieri potest, manu ipsius oratricis).

Si libellus detur a viro, similiter exaratur, mutatis mutandis, genuina peracta factorum expositione.

II.

Litterae ordinarii ad parochum, vel ad alium in casu magis idoneum, pro informatione et coniugum reconciliatione.

Rev. mus Ordinarius N., adnexum libellum N., uxoris oratricis, transmitti iubet ad Reverendum N., parochum N., eique committit ut reconciliationem oratricis cum coniuge N., pro viribus et pastoralis prudentia, per se aut per alium, curet. Quatenus vero praefati coniuges ad concordiam adduci nequeant, idem parochus distincte instructam hanc Curiam reddat de antecedentibus, concomitantibus et subsequentibus matrimonii celebrationem, nec non de causis petitae dispensationis matrimonii inter eos initi; ac simul de probitate et credibilitate tum viri tum uxoris: et congruit ut allegetur fides de huius matrimonii celebratione ex integro, prout iacet in regesto matrimoniorum.

Interim, etc. Die . . .

L. S. N., Vic. Gen.
N., Curiae Ep. cancellarius.

III.

Responsum parochi, si partes reconciliationem renuant.

Illmme ac Revmme Domine.

N. (*mulierem, si eam antea interrogari expediat*), antea alloqui curavi, quae sui matrimonii vicissitudines exposuit, et suam valetudinem

coniugali convictu labefactari, necnon necessitatem dissolvendi matrimonii monstravit. Post eam allocutus sum virum, qui ad cohabitationem restaurandam se paratum exhibuit, sed omnino desperat, ob uxoris pervicaciam.

In reconciliatione non ulterius insistendum censui, cum matrimonium saltem absque amore ex parte mulieris initum videatur, ac verisimilis sit inconsummatio, et aliunde periculum incontinentiae exstet ex parte oratricis, quot ut gravis causa pro dispensatione adducitur. Ex percontationibus peractis, de probitate et credibilitate utriusque coniugis satis constare videtur, ita ut fides eorum assertionibus praestari possit.

Praesentibus allegatur testimonium de celebratione matrimonii ditorum coniugum, in authentico exemplari.

Datum ex paroecia N., die...

L. S.

Obsequentissimus subditus
N.

XII.

Informatio parochi.

Specimen responsionis a parocho dandae, si informationes sint respective parti, aut partibus, aut testibus favorabiles; factis in textu litterarum necessariis mutationibus, pro subiecta materia.

Quod attinet ad informationes a Rev.mo Iudice instructore in causa... expetitas litteris diei..., infrascriptus parochus Ecclesiae N. pro suo munere respondet, se N. uxorem oratricem in finibus huius paroeciae commorantem, pluribus abhinc annis perspectam habere; ac praesentibus litteris, quatenus sibi constiterit, fidem facit eandem mulierem religione et honestis moribus imbutam esse, ac bona existimatione gaudere, ita ut mendacio obnoxia non existimetur. Quibus attentis, oratrix incapax periurii putatur, etiam in sui favorem, et credibilis apparet quoad assertionem de inconsummatione sui matrimonii. Ceterum cum idem parochus, occasione porrecti libelli pro huius causae introductione, rogatus a Rev.mo Ordinario, investigationes peregerit et cum praefata muliere collocutus fuerit, censuit eandem sinceram et veridicam esse.

Quod autem ad virum conventum spectat, etc.

In fidem.

Ex paroecia..., die, anno...

L. S.

N., parochus.

Ex adverso, si informationes non sint favorabiles, parochus iis utatur verbis, quae a veritate minime deflectant, quaeque prudentia pro diversis casibus suggerat.

Si parochus sponso, vel testes, vel peritos non probe noverit, neque certas de iisdem informationes aliunde, pro sua conscientia, colligere queat, iudicem in sua responsione, adductis rationibus, aperte doceat.

Iudex autem tunc alias personas probas et apprime instructas per se rogabit, vel, si ita censuerit, per Ordinarium informationes ad rem exquiret.

Kje in kako opravljajo duhovniki obvezne duhovne vaje.

Po kan. 126 morajo opraviti duhovniki obvezne duhovne vaje »in pia aliqua religiosave domo ab eodem (i. e. proprio Ordinario) designata«. Domus religiosa je vobče redovniška hiša; domus pia pa hiša ali zavod, ki je namenjen za verske ali versko-nravne namene, n. pr. dijaško in duhovsko semenišče. Hišo za duhovne vaje določuje ordinarij. Kanonisti dostavljajo, da mora to storiti »convenienter« — primerno. Škof n. pr. ne more določiti hiše ženskega reda za dom duhovniških duhovnih vaj, razen v kakšnem izrednem primeru »adhibitus opportunis cautelis«.

Za ljubljansko škofijo je treba razlikovati skupne duhovne vaje za duhovnike in pa duhovne vaje za posamezne duhovnike (III. sinoda, 18). Skupne duhovne vaje sklicuje škof, in sicer po III. sinodi (str. 18) dvakrat na leto. Pri teh torej škof tudi določi kraj za vsak primer sproti.

Glede duhovnih vaj za posameznike pa določa III. sinoda, 18: »Duhovne vaje za posameznike so dovoljene tudi sedaj, ki naj si jih oskrbe sami. Voditelj duhovnih vaj, skupnih ali posameznih, naj prijavi imena dotičnih gospodov škofijskemu ordinariatu«.

Iz izraza »tudi sedaj« v navedenem tekstu sledi, da so bile duhovne vaje za posamezne duhovnike že pred III. sinodo v škofiji v navadi; dalje sledi iz teksta, da ostane glede njih v veljavi, kar je do tedaj veljalo. I. ljubljanska sinoda iz leta 1903, str. 139, pa določa: »Praecipimus, ut omnes et singuli sacerdotes saltem tertio quovis anno sive communiter cum aliis sacerdotibus sive separatim in aliqua domo regulari per aliquot dies spiritualibus exercitiis vacent«. Domus regularis na tem mestu brez dvoma pomeni hišo moškega reda; po smislu kaj drugega ni mogoče v besedilu najti. III. sinoda pa se indirektno sklicuje na to besedilo, zato je ostala določba v veljavi. Da se morejo zasebne duhovne vaje opraviti le v hiši duhovniškega reda, sledi tudi iz zgoraj navedene določbe III. sinode, ki predvideva, da morajo imeti tudi zasebne duhovne vaje voditelja. Škofijskemu ordinariatu naznani tudi pri zasebnih duhovnih vajah voditelj, ne eksercitant sam, da so bile duhovne vaje opravljene.

Iz povedanega sledi, da ni prav nobenega dvoma, da duhovne vaje, ki jih opravi duhovnik brez izrecnega dovoljenja lastnega ordinarija v hiši ženskega reda ali brez voditelja, niso opravljene tako, kot zahteva kan. 126, in z njimi duhovnik ne zadosti dolžnosti v omenjenem kánonu.

V Škof. listu se objavljajo le take duhovne vaje, ki so opravljene v skladu s kan. 126 in z določbami sinod.

Dr. Al. Odar.

Cerkveni strelovodi.

Kaj mora vedeti župnik o strelovodih.

1. O preizkuševanju strelovodov z galvanoskopom je izdalo ministrstvo za vere in nauk z razpisom z dne 8. junija 1900 št. 4415 in z dne 28. marca 1901 št. 27.859 ex 1900 določbo, naj se državna poslopja in cerkve verskega zaklada v mestih in sedežih okrajnih glavarstev preizkusijo glede

strelovodov vsako drugo leto in pa vselej po strelji; za druge cerkve in župnišča pa to svetuje. Te določbe se pa navadno ne izvršujejo.

2. Pri strelovodu je glavno, da je pravilno narejen, t. j. da je žica bakrena, ker ne zarjavi, in da je izpeljana globoko v zemljo (do 2 m) ali pa v vodo. Zemlja mora biti spodaj vlažna, sicer strelovod bolj škoduje kot koristi; zato je dobro, če je ob odtočni cevi za dežnico ali vsaj blizu nje, ker je tam zemlja navadno vlažna. Priporoča se izpeljava strelovoda v vodnjak s talno vodo, nikakor pa ne v kapnico, ker bi jo strela raznesla. Kapnica je namreč obzidana, tako, da se elektrika ne more hitro razširiti, kar je pri navadnih vodnjakih mogoče.

Konica za strelovod stane v Ljubljani pri železninarju Brezniku v Stritarjevi ulici po razni velikosti 30, 40, najboljša pa 100, 120, 140 din. Bakrena žica stane 1 m 25 din.

Dobro izpeljan strelovod z bakreno žico traja več let in ga ni treba preizkušati razen precej po strelji, pač pa je treba preizkušati strelovod z železno žico, ker železo zarjavi zlasti na pregibih in stikih in se tako tok prekine, kar povzroča veliko nevarnost.

Brezposelni ključavničarji iščejo dela in se ponujajo za preizkuševanje strelovodov. Zato naj se od vsakega zahteva na vpogled spričevalo, da je upravičen za ta posel, pove naj pa tudi račun že naprej, preden se mu poveri delo.

V. S.

71.

Za razstavo bratov Šubicev.

V slovenski umetnosti kasnejšega devetnajstega stoletja se blestita dve imeni, ki sta nam v visoko čast: to sta slikarja Janez in Jurij Šubice. Izvirajoč iz rodbine, v kateri je bilo obilo umetniškega daru, sta ustvarila delo, ki mu pripada osrednje mesto v naši novejši umetnosti. Po neposrednih stikih z Janezom Wolfom in živeč sredi miljeja njegove umetnosti, sta v svojih delih zvezala sodobnost s zadnjimi odmevi naše romantike. Na drugi strani pa so segle težnje njune umetnosti globoko v osrčje moderne in bi bilo brez poznanja prve tudi vse delo Ažbeta in njegovega rodu, nič manj naših impresionistov, nerazumljivo. Kljub tej važnosti pa še nismo imeli prilike spoznati delo v celoti, temveč poznamo le drobce, ki pa niti od daleč ne dajejo prave podobe njune umetnosti in plodovitosti.

Narodna galerija je sklenila prirediti razstavo umetnosti bratov Šubicev, ki naj bi se vršila spomladi leta 1937. Namen razstave je dvojen: Prvič hoče N. G. ž njo prikazati delo dveh naših genialnih slikarjev, ki bi ga moral poznati vsak Slovenec; drugič pa zasleduje N. G. z razstavo tudi ožje znanstvene cilje ter želi položiti temelje nele za umetnostno-zgodovinsko podobo obeh najbolj znanih bratov Janeza in Jurija Šubicev, temveč tudi ostale rodovine. Znano je, da so poleg obeh delovali tudi oče Štefan in brata Alojzij in Valentin; razstava naj odkrije tudi njihovo delo.

Narodna galerija tem potom prosi vse poznavavce in lastnike del kateregakoli izmed bratov Šubicev, da ji blagovolijo javiti njih bivališča, po možnosti navesti avtorja slike, velikost slike, je-li oljnata, na platnu in podobno. Razstava bo tem popolnejša in izčrpnjša, čimbolj bo vsa javnost sodelovala s podatki; tako bomo zadostili svoji narodni dolžnosti in zahtevam umetnostno-zgodovinske vede. Ker se velika večina del imenovanih umetnikov nahaja po naših cerkvah in podružnicah, se N. G. obrača zlasti do upraviteljev istih, da ji gredo z zaželenimi podatki na roko. Obvestila je nasloviti: Narodna galerija, Ljubljana. Narodna galerija.

72.

Razne objave.

Binacije na odpravljene praznike. Sv. kongregacija zakramentov je z reskriptom z dne 6. oktobra 1936, št. 5369/36, podaljšala ljubljanskemu ordinariju za tri leta fakulteto, dovoljevati binacijo na praznike, odpravljene od papeža Pija X.

Karitativna nedelja bo letos dne 8. novembra. Vsi župni uradi se opozarjajo na določila v Škof. listu 1934, str. 71. Osnutek za cerkveni govor se bo pravočasno razposlal.

Bratovščina sv. Družine. Več ko polovica voditeljev še ni poslala poročila o stanju bratovščine (število družin in skupno število članov: vide Škof. list 1933, str. 32) za leto 1935. Gospodje se opozarjajo na odredbo centralnega vodstva v tej številki: Moderátor paroecialis a n n u a m exarabit relationem, Moderatori dioecetano mittendam.

Potrdila davčnih uprav o plačilu dopoln. prenosne takse in občinskih doklad za povračila nadarbinam so v smislu odloka ministrstva financ, oddelka za davke, z dne 1. septembra 1936, št. 57241/III, takse prosta (dopis kr. banske uprave drav. ban. v Ljubljani z dne 22. septembra 1936, št. II. 11.557/3).

Nov korpus za križ, lesen, 100 cm visok, se poceni dobi. Naslov pove škofijski ordinariat.

Raziskavanja. Matičnim uradom se naroča, da pregledajo rojstne matice, če so v njih vpisani sledeči: Jurij A h č i n, ki se je leta 1845 poročil v Mengšu z Marjeto Gregorc; Marjeta G r e g o r c, žena prejšnjega, hči Jakoba in Neže roj. Gradišek; Primož A h č i n, oče prvoimenovanega Jurija; Marija Ahčin roj. S n o j, žena imenovanega Primoža. Uradi, ki bi izsledili ta imena, naj sporoče to škof. ordinariatu.

73.

Slovstvo.

Janez Ev. Kalan: Pridige enega leta. Za vse nedelje, praznike in posebne prilike. V Ljubljani 1936. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 303 strani. Cena broš. 44 din, vez. 60 din. — V splošnem pomanjkanju dobrih, izdelanih pridig bo ta knjiga dobrodošel pripomoček cerkvenemu govorniku. Brez dvoma bo našla prijazen odmev. Priporočamo.

II. evharistični kongres za Jugoslavijo v Ljubljani 1935. Tiskala in založila Misijonska tiskarna v Grobljah. 128 strani z mnogimi slikami. Cena 15 din. — Knjigo priporočamo vsem, ki si ne morejo nabaviti velike izdaje. Lep spomin jim bo na nepozabne dni kongresa.

Misijonski koledar za leto 1937. Tiskala in založila Misijonska tiskarna v Grobljah. 128 strani z mnogimi slikami. Cena 10 din. — Že ovoj koledarja pove, da je knjiga posebej posvečena škofu Baragu. Zanimanje za našega misijonarja med nami čedalje bolj raste. Naj bi ga budil tudi ta koledar, ki ga vsem toplo priporočamo.

Knjižice salez. družbe: št. 70. Božji sodelavci. — Št. 71. Rdeče goljufije. — Priporočamo.

Škofijska kronika.

Cerkveno odlikovanje. Za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja je bil imenovan Matej Rihar, župnik in dekan v Kamniku.

Imenovana sta bila za prosinodalna sodnika škof. cerkvenega sodišča ter za škof. cenzorja knjig in tiskovin stolna kanonika dr. Gregorij Žerjav in dr. Alojzij Zupan.

Zavod sv. Stanislava. Za spirituala je bil imenovan dr. Anton Zdešar, C. M.

Prezentiran je bil za župnijo Nevlje Janez Vilfan, kaplan v Polhovem gradu.

Podeljena je bila mestna župnija Sv. Petra v Ljubljani Alojziju Košmerlju, stolnemu vikarju v Ljubljani.

V I. letnik škof. duhovskega semenišča v Ljubljani so bili sprejeti sledeči abiturienti: Janez Ausser, Stanislav Debevc, Alojzij Duhovnik, Karel Erjavec, Anton Iskra, Alojzij Kočar, Franc Košenina, Franc Kozjek, Roman Malavašič, Ivan Markič, Anton Mušič, Maks Očepek, Jožef Ogrinec, Jožef Pelan, Karel Požun, Franc Pustotnik, Ivan Remškar, Anton Strle, Ludovik Šivic, Martin Tavčar, Ladislav Tomazin, Anton Trdan, Franc Vrolih in Viljem Walla (24).

Ordinacije: Prezbiterrat sta dne 27. septembra 1936 prejela: fr. Martin Perc in fr. Marijan Valenčak, oba O. F. M.

Škofijski ordinariat v Ljubljani,

dne 20. oktobra 1936.

† **Gregorij,**
škof.

Jože Jagodic,
v. d. ravn.

Vsebina: 61. Pastirsko pismo o zidanju novega bogoslovnega semenišča. — 62. Navodila za zbiranje prispevkov za novo Baragovo semenišče. — 63. Okrožnica papeža Pija XI. o kinu. — 64. Slovenska katoliška akcija. — 65. Missa votiva D. N. J. Chr. Sacerdotis. — 66. Odpustek za misijonski praznik. — 67. Pia Consociationis S. Familiae Regulae. — 68. Formulae in causis dispensationis matrimonii. — 69. Kje in kako opravljajo duhovniki obvezne duhovne vaje. — 70. Cerkveni strelovodi. — 71. Za razstavo bratov Šubicev. — 72. Razne objave. — 73. Slovstvo. — 74. Škofijska kronika.

Izdajatelj: Škofijski ordinariat (Ignacij Nadrah). — Odgovorni urednik: Jože Jagodic.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.